

Izhaja vsak pelek.
Uredništvo in
upravnništvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

NAŠA MOČ

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4'—
pololetna . . . „ 2'—
četrtletna . . . „ 1'—
Posamezna št. „ 0'10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Štev. 21.

V Ljubljani, dne 25. aprila 1913.

Leto VIII.

Bamberški nadškof in kršč. strokovne zveze.

Nadškof dr. Hauck v Bambergu je ob slavnostnem govoru Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov v Norimbergu (Nürnberg) 31. marca 1913 med živahnim ploskanjem zborovalcev govoril velevažen govor, ki je v Nemčiji vzbudil, med vsemi katoliškimi krogi največjo pozornost. Govoril je:

Katoliška društva rokodelskih pomočnikov, ki jih je Kolping ustanovil, so resnična naprava, ki blagodejno deluje . . . V rokodelskem društvu je rokodelski pomočnik obvarovan velikih nevarnosti, ki groze njegovemu verskemu prepričanju in njegovi veri, temelj, na katerem edino more trdno stati poslopje njegovega življenja. V svojem rokodelskem društvu (nemški katoličani nazivajo splošno 'katoliška društva rokodelskih pomočnikov' »Gesellenverein« = pomočniško društvo; pri nas se pa katoliška društva rokodelskih pomočnikov nazivajo člani rokodelsko društvo, to najbrže zato, ker tudi mojstri, ki se spominjajo »pomočniških let, še vedno prihajajo v društvo in navadno v njem tudi aktivno delujejo. Op. ur.) dobi, da pride naprej in ga podpira v njegovem gospodarskem življenju . . . Naši rokodelski pomočniki naj ne zaostanejo v življenju, marveč stoje naj na čelu rokodelskega gibanja. Zato pozdravljam, če v svojo korist izrabite gospodarske organizacije, če postanete člani krščanskih strokovnih društev. Krščanska strokovna društva so po razsodbi najvišjih cerkvenih oblasti dovoljena pod pogoji, ki so znani. Vsak katoliški rokodellec postane lahko član krščanskih strokovnih društev, če ostane tudi zvest član katoliškega društva rokodelskih pomočnikov. Želim: Vsak mlad rokodellec bodi član katoliškega društva rokodelskih pomočnikov in katkega krščanskega strokovnega društva!

Organizacije nesocialnega demokratskega delavstva.

Urednik Gasteiger v Monakovu je poizkusil, da poda sliko nesocialno de-

mokraških delavskih organizacij v najvažnejših evropskih državah. Ta splošna slika nas mora opogumiti, da kljub vsem oviram in kljub neumevanju potrebe, da se združuje krščansko delavstvo samostojno, to delo pogumno in neustrašeno nadaljujemo. Slika, ki jo je Gasteiger naslikal, je zanimiva. Iz nje vsaj lahko dobimo pregled, če tudi ne popolnega, o moči in sili delavstva, ki ne prisega na brezversko socialnodemokratsko rdečo zastavo.

Gasteiger razdeljuje v svoji razpravi, ki jo je objavil v monakovski »Soziale Revue«, v tri velike skupine: 1. Verske vzgojevalne, 2. stanovske in 3. poklicne delavske organizacije.

Prvi skupini pripadajo mladeniška društva. V Nemčiji štejejo ta društva, in sicer katoliška 256.655, protestantska 142.826, v Avstriji katoliška 10.000, protestantska 3000, v Švici katoliška 8000, protestantska pa 9550 članov.

Sledi izkaz o rokodelskih društvih. Katoliška društva rokodelskih pomočnikov štejejo v Nemčiji 66.742, protestantska 2000, v Avstriji katoliška 13.300 in v Švici 2011 članov.

Verska društva delavcev štejejo v Nemčiji, in sicer katoliška 496.000, protestantska 180.000, v Avstriji katoliška 60.000, v Švici katoliška 8695 in na Nizozemskem katoliška 14.000, protestantska pa 12.000 članov.

Katoliška društva za delavke štejejo v Nemčiji 44.000, v Avstriji 3000, v Švici pa 13.520 članic. Katoliška društva služkinj štejejo v Nemčiji 11.000, v Avstriji 1060 in v Švici 5000 članov. Nadalje je še v Nemčiji v protestantskih društvih za služkinje organiziranih 3000 služkinj.

Krščanska strokovna društva štejejo v Nemčiji 360.000, v Avstriji 82.000, v Švici 12.000, v Italiji 104.000, v Belgiji 82.760 in na Nizozemskem 8000 članov. Te organizacije so vse priključene mednarodnemu tajništvu krščanskih strokovnih organizacij s sedežem v Kolinu, razven laških, kjer je le strokovna zveza krščanskega tekstilnega delavstva v Milanu s 6300 člani se priključila mednarodnemu tajništvu krščanskih strokovnih organizacij v Kolinu.

V Nemčiji se prištevajo krščanski narodni delavski organizaciji v širšem smislu še zveze državnih delavcev in nastavljenec, ki štejejo približno 120 tisoč članov, in nemškonarodna zveza trgovskih nastavljenec, ki jih je do 125.000 v tej zvezi organiziranih.

Skrbimo, da i mi organizacije slovenskega delavstva ne zanemarimo. Rdečkarija naše delavstvo sistematično lovi v svoje mreže, liberalci tudi.

can višje,« je dejal glas, »ti si izvoljenec božji, božji otrok! Kvišku! Kvišku!«

Herman Ronge je šel dalje in dalje. Vedno močnejše se je glasila nebeška godba, bilo mu je, kakor da se bliža nebeškim vratom. Za trenutek je pretrzel njegovo dušo strah — kakor bi ga bila obšla prevelika sreča. Toda ta strah je prešel v razkošno pričakovanje — v hrepenenje, da bi se vrgel v morje večnosti, polno neizrekljivega veselja. Stal je pred nebeškimi vrati . . . Že je razločeval glasove zveličanih, slišal je čiste angelske glasove in močno petje vseh svetnikov. Začutil je, kaka neizrečena in neizmerna sladkost bi bila, ko bi smel vso večnost peti te hvalnice pred blestečim prestolom Jezusa Kristusa . . .

»Gospod, Gospod, dovoli mi, da vstopim,« je vzdihnil iz globine duše.

Tedaj je začul grmenje, kakor da se zgrinjajo gore. Luč, ki mu je sijala nasproti, je ugasnila, petje je umolknilo — naenkrat je bil v temi in samoti. Začutil je, da je bil preslepljen, ogo-ljufan, duša mu je bila polna sramu in bolesti. In glas, ki mu je prej milo šepetal na uho, je naenkrat postal oster in zaničljiv:

Ne držati križem rok, marveč krepko pa odločno agitirati za to, da se pomnoži število članov naše mlade, a že krepke in čile Jugoslovanske Strokovne Zveze, ki mora združiti v svojo sredo vse slovensko krščanskosocialno delavstvo!

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

OBČNI ZBORI NAŠIH KRŠČANSKIH STROKOVNIH DRUŠTEV.

Ljubljana, 13. aprila 1913.

Danes zvečer so zborovale naše strokovne organizacije v Ljudskem domu, in sicer Podporno društvo, skupina Ljubljana Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze in skupina ljubljanska tobačna tvornica J. S. Z. Občnih zborov sta se udeležila državna poslanca dr. Krek in Gostinčar, kakor tudi načelstvo Jugoslovanske Strokovne Zveze.

Podporno društvo.

Zborovanje vodi predsednik Alojzij Čatar, ki se spominja rajnega blagajnika Podpornega društva Ogriča, se zahvali poslancem, ki se res vneto za tobačno delavstvo zavzemajo, in poroča, da je lani v ljubljanski tobačni tvornici izstopilo 16 delavcev in delavk, 1 delavka je dobila odpravnino, 14 delavk in 3 delavci so umrli; vpokojenih je bilo leta 1912 85 delavk in delavcev; stanje vpokojenega tobačnega delavstva koncem leta 1912 je bilo 675 oseb. Vseh delavk je bilo leta 1912 v ljubljanski tobačni tvornici 1861 in 324 delavcev.

Zapisničarica Mici Andlovič poroča, da so bile seje Podpornega društva po zabnem običnem zboru 13. V., 15. V., 12. VI., 17. VI., 19. VI., 24. VI., 3. VII., 10. VII., 17. VII., 7. VIII., 14. VIII., 20. VIII., 27. VIII., 10. IX., 19. IX., 25. IX., 2. X., 9. X., 22. X., 19. XI., 26. XI., 9. XII., 1912, in 2. I., 17. II., 31. III. in 14. IV. 1913.

Večji zaupni sestanek sta bila v Ljudskem domu 14. avgusta in 2. decembra 1912; shoda sta bila 30. oktobra 1912 in 13. januarja 1913. Ustanovili so se lani tudi strokovni odseki, ki dobro delujejo. Važnih sklepov je bilo 28. Priredili smo 28. julija izlet v Petrovče, slavje smo priredili jubileantom na čast 16. junija 1912, spomenic smo vložili tri in sklenili tri resolucije. Predpustni veselici smo priredili dve: eno v »Unionu« in drugo v Ljudskem domu. Obe sta se dobro obnesli.

»Ti bi rad po lahki poti prišel v nebesa. Ne, ne, ljubi prijatelj, nebesa niso za ljudi kot si ti. Ne pride vanje tisti, ki pravi: »Gospod, Gospod!« in misli, da je že zveličan. Tu ni mesta za one, ki skrbijo samo za lepoto in sladkosti — križ in trpljenje mora ljubiti, kdor hoče priti v nebo. Ti si bil pred nebeškimi vrati, okusil si večno srečo, a samo v toliko, da boš bolj gotovo obupal, ko spoznaš, da je ne boš nikoli užival, samo da boš na veke zastoj žaloval za srečo, ki si jo zapravil!«

Glas je umolknil. Herman Ronge je bil sam sredi teme in praznote . . . Bil je brez vsake pomoči, brez opore in vendar se mu je zdelo, da stoji pred sodnim stolom božjim. Začel je gledati po dobrih delih, da bi se branil z njimi. Iskal je zastoj po svoji duši. Spomnil se je svoje prve spovedi, prvih solz, prvega svetega obhajila. A povsod je samo nekaj prejel, nekaj čutil, a nikjer sodeloval. In vse njegove molitve so bile samo zunanje, prazne, brez jedra in moči. In kako len je bil v vsem dobrem, v samozatajevanju, v odpovedi in delu.

Zdaj je jasno spoznal, kolik pomen imajo mnoge stvari v veri, ki jih je dosedaj prezrl ali malo cenil. Spoznal je,

Blagajničarka Mici Rojc izvaja: Po smrti rajnega blagajnika Podpornega društva Josipa Ogriča mi je odbor naložil težko breme blagajničarke. Dolžnost mi je poročati, da smo imeli lani 6743 K 5 h dohodkov in 5949 K 96 h stroškov. Bilanca izkazuje premoženja 12.178 K 43 h. Kdor bi se za podrobnosti zanimal, lahko računsko knjige in račune pa hranilnični knjižici vpogleda v društveni sobi pri Krčonu, kjer bodo osem dni na vpogled članov. Prosim to poročilo vzeti na znanje.

V imenu revizorjev predlaga Golobič, ki zelo pohvali denarno delovanje društva, da naj se računsko poročilo potrdi. Obvelja.

Izvoli se na predlog Ivanke Kosec odbor, ki se je sledeče konstituiral: predsednik Alojzij Čatar, podpredsednica Ivanka Kosec, podpredsednik Anton Novak, tajnica Mici Andlovič, njena namestnica Ivanka Prek, blagajničarka Rojc Mici, njena namestnica Karolina Rotter.

O poslovanju lani ustanovljenega pogrebnega zaklada poroča tov. Anton Novak. Rezervni zaklad pogrebnega zaklada je znašal koncem leta 232 K 68 h, izplačalo se je šest posmrtnih podpor. Občni zbor določi, da vodi pogrebni zaklad podpredsednik Anton Novak.

Skupina Ljubljana Avstrijske kršč. tobačne delavske zveze.

Občni zbor vodi predsednik Sawenz. O blagajniškem poslovanju poroča blagajničarka Ana Češnovar. Poročilo, ki ga še objavimo, se odobri.

Zapisničarica Mici Blejenc izvaja:

Lanski občni zbor naše skupine se je vršil 22. aprila 1912. Od lanskega občnega zbora nadalje je imel odbor seje 4. maja, 16. junija, 17. junija, 19. junija, 7. julija, 2. oktobra, 11. oktobra, 30. oktobra, 2. decembra 1912, 31. marca, 14. marca 1913. Poleg teh sej se je pa zbiral odbor še druge dneve skoraj vsak teden po enkrat in še po večkrat.

Kar tiče shodov, smo priredili večji shod 4. novembra 1912. Na njem je govoril predsednik naše zveze gosp. Ullreich z Dunaja. Delavskih konferenc in zaupnih sestankov je bilo mnogo. Razpravljalo se je na njih o perečih delavskih zadevah. Naša skupina je v najlepšem miru s Podpornim društvom sodelovala pri obeh predpustnih vesellicah Podpornega društva, soudeležila se je slavlja jubileantov, pogreba za služnega blagajnika Podpornega društva Josipa Ogriča, kakor tudi izleta v Petrovče.

Ob tej priliki mi je omeniti, da se danes stanje tobačnega delavstva in še

koliko prilik je zanemarljivo, koliko večerov je ostal doma, mesto da bi bil šel v cerkev, spomnil se je odpustkov, križev ob potih, svetih podob in svetinj, bratovščin. Vse to je prej imel za samo človeško stran cerkve; zdaj je spoznal, da vse pobožnosti izhajajo iz vere in zopet pomnožujejo vero in vse dobre čednosti, da so vse to resnični pripomočki za milost in zveličanje.

Tedaj je segel po rožnem vencu, ki ga je vedno nosil pri sebi — vzel ga je in držal pred seboj — nato ga vrgel, da bi se rešil, v skodelico na tehtnici božje jeze. Tu je videl, kako se je stanje na tehtnici izpremenilo, a vek glas mu je pošepetal: »To je premalo — vse premalo.« In zdaj ni imel ničesar več . . .

Spomnil se je svetnikov, ki jih je prej tolikrat klical na pomoč . . . Zdaj jih je hotel prositi pomoči — poizkušal je, a zastoj — ni imel poguma. Vsi bi ga zavrgli, saj je služil samo sebi in ne Bogu. Niso se mogli meniti zanj; zdaj, ko je stala duša oropana in gola vsega prejšnjega navideznega sijaja, so se svetniki morali obrniti od nje — saj je bila pogubljena.

Obupnost je prevzela njegovo srce. Nič več ni upal na rešitev — videl je

J. Jørgensen:

Naša ljuba Gospa Danska.

Stopal je kvišku in petje ga je spremljalo in pozdravljalo vedno močnejše, kakor da plavajo krog njega trume pojočih duhov. In izmed vseh glasov je razločil neskočno mil glas, ki mu je govoril na uho:

»Ti ljubiš vse kar je sladko in lepo in čisto in preprosto. Ti ljubiš večerni zrak, sinje nebo, srebrnočisto vodo, snažno, belo mleko . . . Ti ljubiš otožno petje in vse mile barve. Dano ti bo, kar boš požel — vse bo tvoje . . .«

Poln hvaležnosti in sladkega presenečenja je poslušal Herman Ronge vse obljube. Zdelo se mu je kakor bi se bili mili glasovi izpremenili v valove in nesli so ga na prijazno zeleno obrežje, ki so ga senčile zelene bukve . . . Bilo je popoldne. Zlato solnce je leglo s svojimi žarki med travo in na obrežju so stale belooblečene postave, zvesti prijatelji, dobri, plemeniti ljudje, ki so ga pričakovali in pozdravljali.

»To je paradiz,« je rekel tajni glas, »toda ne še nebesa.«

In brez žalosti je šel Herman Ronge mimo lepega obrežja. »Ti si pokli-

posebič ljubljanskega ne more imenovati sijajno. Nove delavne načine, ki so se uvedli, čuti delavstvo jako močno. Strašno pomnožitev in izkoriščanje delovnih moči kaže stanje bolnikov, ki se je osobito lani po tobačnih tvornicah znatno povečalo. Tobačna uprava se na popolnoma upravičene prošnje o odpravi napak po tobačnih tvornicah nič ne ozira in meče pritožbe in spomenice v koš. Ljubljanska tobačna tvornica se danes ni uvrščena v II. krajni razred, dasi bi po sklepu državnega zbora morala biti že zdavnaj uvrščena. Še vedno niso urejene razmere pri viržinkah, še vedno ni dosegla plača raznih skupin tiste višine, ki jo nova plačilna razpredelnica navaja. Prej ko slej moramo prositi gospode poslance, da ne pozabijo na tobačno delavstvo, česar tudi ne bodo, o čemur smo trdno prepričani.

Nato se izvoli odbor, ki se je sledeče konstituiral: predsednik Jožef Savenz, podpredsednik Tomaž Novak, blagajničarka Ana Češnovar, tajnica Marija Blejec.

Skupina ljubljanska tobačna tvornica Jugoslovanske Strokovne Zveze.

O delovanju in računskem sklepu poroča blagajničarka skupine Ivanka Kosec. Poročilo se odobri. Skupinini odbor se sledeče konstituira: predsednik Tomaž Novak, podpredsednica Karolina Rotter, tajnica Ivanka Brate.

Poslanec dr. Krek

hvali delovanje odborov. Poročila so pokazala, koliko dela da odbori zmagujejo. Bili so časi, ko je bila seja težavna reč, časi, ko bi bili tudi socialni demokrati radi videli, da bi bil jaz predsednik Podpornega društva. V vaših organizacijah se je pokazalo, kako lepo da zna delavstvo samo sebe voditi. Iz vsega vašega dela pa veje: naši ste! Govornik z ozirom na sedanje težavne čase delavstvu priporoča varčevati; potezajte se kolikor se le morete za svoje pravice, a zraven varčujte!

Poslanec Gostinčar

obljubi, da bo, kakor doslej, vedno se potegoval za prava tobačnega delavstva. Nato poda splošno sliko o stanju slovenskega delavstva, ki ga zasebni kapital tako pritiska, da je joj in groza.

× × ×

Izlet v Strunjan in v Trst. Naše delavstvo se za letošnji izlet ljubljanskega slovenskega krščanskega socialnega delavstva res zelo zanima in se je že dozda toliko udeležencev in udeleženk prijavilo, da je izlet gotova stvar. Poseben vlak je južna železnica že dovolila. Vlak se odpelje iz Ljubljane, južni kolodvor, dne 7. junija ob 11. uri 25 minut ponoči in pripelje v Brezovico ob 11. uri 35 minut ponoči. Tisti naši delavci in delavke, ki na Brezovici stanujejo, lahko tu vstopijo na vlak. Z Brezovice se odpelje vlak ob 11. uri 40 minut in se pripelje v Trst južni kolodvor dne 8. junija ob treh zjutraj. Z južnega kolodvora se izletniki podajo na ladjo, s katero se nato odpeljejo v Strunjan, kjer bo cerkveno opravilo. Prav bo, da izletniki vzamejo kak grižljaj s seboj. V Trst se vrne ladja okoli 11. ure. Izletniki si nato ogledajo Trst in v mestu kosijo. Ker je v Trstu veliko gostilen, ne bo kosilo delalo težave, samo izletniki bodo morali na to gledati, da bodo šli kosit okoli 12. ure, ker pozneje se jed v tržaških gostilnah ne dobi lahko. Mesto si ogledamo v skup-

povsod samo ostuden greh in spoznal: »Bog me je po pravici zavrgel; Bog je pravičen, ako me pahne od sebe in pogubi; on me ne more ljubiti in nobena dobra in pravična duša me ne more ljubiti ali želeli kaj drugega kakor kazni v peklu...«

Tedaj je Herman Ronge sklonil glavo in pustil vsako upanje; bilo mu je, kakor da se je že pričelo večno pogubljenje. Naenkrat je spoznal, kje je. Bil je v predpeklju, pred vrati, ki peljejo v kraljestvo večne teme, kjer bo odslej njegovo bivališče. In ravno so se odprla pred njim velika vrata, v temnem ognju je videl temačne, črne postave. V groznem trpljenju so se zvižale. Z grozno jasnostjo je spoznal, da bo odslej sam med samo slabimi in hudobnimi, da je obsojen, da biva skupaj z razbojniki in vlačugami, da ne bo slišal drugega kakor zasramovanje in zasmeš, sramoto in umazanost, nikdar več dobre besede, nič več srečaval čistih in veselih obrazov. Zdelo se mu je, da vidi postave, ki jih pozna, kakor da mu skozi odprta vrata greni smeh v pozdrav: »Dobrodošel, dobrodošel v večnem ognju!«

pinah. Skrbelo se bo za vodnike. Izletniki naj pazijo, da ne zamude posebne- ga vlaka, ki odpelje z južnega kolodvora v Trst dne 8. junija ob 6. uri 50 min. zvečer in se pripelje na Brezovico ob 10. uri 38 minut zvečer, z Brezovice pa 10. uri 44 minut in se v Ljubljano pripelje ob 10. uri 55 minut zvečer. Glede na izlet nam je pripomniti, da se bodo morali izletniki voziti s posebnim vlakom in da se bo morala popolna vožnja plačati tudi za otroke nad štiri leta stare. Kdor se misli izleta še udeležiti, naj to nemudoma javi, ker more odbor le še do 30. t. m. udeležence sprejemati. **Odbor Podpornega društva delavcev in delavk ljubljanske tobačne tvornice.**

Morgan.

V Rimu je umrl 31. marca 1913 znani ameriški bogataš Pierpont Morgan. Rajnik je bil sin londonskega bankirja John Spencer Morgana, rojen je bil leta 1837. Izobraževal se je na Angleškem, v Ameriki in v Nemčiji. Ko je bil 23 let star, je vstopil kot sodrug v očetovsko banko. Do njegovega 60. leta Morganovo ime ni bilo posebno znano, takrat je pa obrnil nanj kralj petrolejnega trasta, Rockefeller, pozornost, ker je potreboval človeka, da besno sovraštvo proti njemu nanj zvali. Morgana je Rockefeller pregovoril, da se je iz Londona v New York preselil in ustanovil banko, katero je Rockefeller z milijoni zakladal in vodil brezsrčne Morganove kupčije. Morgan si je znal izkoristiti položaj in že leta 1903 so čenili, da so bili po Morganu vodeni trusti in družbe najmanj 40 milijon kron vredne.

Trusti groze sedanjemu družabnemu redu. Njih moč čuti vsakdo. Rockefeller je ustanovil 1882 petrolejni trust, sledili so trusti za sladkor, alkohol, svinec in drugi. Trusti so spravili v svojo oblast 75 do 90 odstotkov podjetij, ostale pa, če se niso hotela podati, so brez srca in usmiljenja s konkurenco uničili. Bojkotirali so jih, strašili in se tudi zločinov niso prestrašili. Tlačili so cene surovinam, izdelano blago pa nad ceno prodajali. Amerikanska postavodaja je poizkušala zatreti truste, a trusti se znajo izviti postavi. Delavstvo trusti kakor naši karteli do kosti izmozgavajo.

Znani Morganov zaščitnik Rockefeller je z nič pričel, danes pa nihče ne zna, koliko denarja ima. Trdi se, da se Rockefellerjevo premoženje vsak dan nad pol milijona kron pomnoži.

A tudi Morgan je bil silovit bogat človek. Tvrška Morgan gospodari 63 bankam, ki razpolagajo s 5 milijardami, pri drugih zavodih so pa zainteresirane najmanj s 13 milijardami (ena milijarda je tisoč milijonov). Podružnice so najmanj 13 milijonov vredne; premoženje zdaj umrlega Morgana cenijo okroglo na 50 milijard dolarjev ali po našem na 50 tisoč milijonov kron.

Neizmerno bogati Morgan ni bil srečen. Stanoval je sicer v palačah, ki so bile krasnejše kakor so palače vladarjev, ki jih je imel v New Yorku, Londonu in drugod, v katere je nako-pičil dragocenosti vsega sveta za drag denar, a bolan je bil na lupusu. Bil je nagle jeze, silovit.

Strašno ga je pekla vest, ker je toliko ljudi uničil. Da jo potolaži, je za šole daroval 400 milijonov kron in velikanse vsote za druge stvari. Denarne-ga mogotca Morgana je bolezen strašno izdelala; izgledal je kakor izgledajo egiptovske mumije: izsušen, brez las, brez obrvi. Ustnice so bile grozne. Ljudi se je bal in se je v javnosti le malokdaj pokazal.

Neki amerišanski list piše o milijarderskem krivosesu Morganu: Hlapčevska postava, visok skoraj šest čevljev, neroden. Na širokih plečih nosi na kratkem debelem vratu glavo s širokim, nizkim čelom. Oči so sive, nos surov, ustnice ozke, brada velika.

Velikansko premoženje, ki ga je nagrabil Morgan, mu ni prineslo sreče. Naravnost nesreča za človeške družbo so pa take osebnosti, kakršne je v osebah kraljev ameriških trustov vzgojila naša doba in kakršne vzgajajo naši novodobni denarni mogotci, ustanovitelj kartelov.

Rotšild je baje nedavno rekel: V krvi se bodo karteli in trusti končali. Mogoče je imel prav, ker vsako nasilstvo more le nekaj časa trajati in tudi nasilstvo zlatega teleta ni večno, vse-mogočno bi pa tudi ne bilo, če bi vladala na svetu kršč. pravica in ljubezen. Trusti in karteli vzgajajo socialiste in anarhiste. Nujno bi bilo, da se jim njih rožički odbijejo. Postave proti kartelom pa avstrijska državna zbornica še zdaj po krivdi vlade, ki se tro-tov v gosposki zbornici boji, ni rešila.

Ženske plače v savški tovarni.

Po 16 kron zaslužijo delavke v savški tovarni. Vsekakor škandal za tako podjetje, kakor je n. pr. Kranjska industrijska družba. Potem ni čudno, da se dekleta, ki so pripuščene sami sebi, odvisne samo od tovarniške službe, pogostokrat opažamo v raznih družicah, ki jemljejo čast in ugled poštenim delavkam. Ravnateljstvo Kranjske industrijske družbe se nujno poziva, naj kmalu vse potrebno ukrene, da se bodo mogle vse delavke pošteno in dostojno preživeti in tako varovati svojo dekliško čast, ali pa naj vse odpusti, kajti taka umazanost je vendar prevelika. Nadalje se odločno pozivlja slavno družbo, naj se natančno informira o razmerah po ženskih oddelkih, o razdelitvi dela med delavke, o odmerjenem delu, ali odgovarja plača takemu napornemu delu in ali se sploh sme zahtevati od žensk takega napora. To je nujno potrebno v naši žebljarni, če bo sploh kaj pomagalo, kajti splošno se opaža, da se to nič ne drži, kar se obljubi. To se opaža zlasti v valjarnici. Dobro nam je še v spominu, ko je g. ravnatelj rekel, da nedeljsko delo popolnoma odpade, ko bo električna centrala dovršena, in vendar se je to zimo vse nedelje delalo. Nadalje je sfovesno izjavil, da se v nedeljah zjutraj ob štirih neha obrat, ako pa je več popravila, pa tako, da je do devetih vse končano, kar se ne upošteva več. Nadalje je na prošnjo delavcev odredil 10 minut odmora za zajtrk, kar je brez vsake sledi izginilo; opoldne je pol ure odmora, ki se pa le za silo še drži, in vendar je zastopnik Kranjske industrijske družbe na Dunaju poročal, da imajo delavci te družbe splošno opoldne pol ure odmora. Potem naj pa le imajo delavci zaupanje do gotovih gospodov. Sploh se je pa g. ravnatelj sam izrazil, da delavcem ničesa ne zaupa; seveda delavci pa njemu ravno tako. Priznati pa moramo, da pri tem igrajo razni mojstri, kateri imajo na svoji strani še razne majsterjable, takozvane majsterkandidate, ki na škodo delavcev kar samostojno gazijo ravnateljjeve odredbe.

Nečloveško izkoriščevanje otročičev na Francoskem.

Na Francoskem vladajo socialni demokratje in najliberalnejši judje. Cerkev je na Francoskem čisto brez vsake moči, ker so s postavo o ločitvi cerkve od države cerkvi odvzeli svobodo. Svobodomiseltvo vlada zdaj v Franciji, posledica pa je, da pada v Franciji število otrok in da morebiti nikjer tako grdo kapitalisti delavstva ne izkoriščajo, kakor v tisti svobodomiselni Franciji, kjer vladata socialni demokrat in pa liberalni jud.

Zadnje čase dohajajo iz Francije naravnost strašna poročila, kako grdo da nedolžne otročiče izrabljajo. Na Španskem zarubijo brezsrčni mešetarji nedolžne otročiče, jih vtihotapijo na Francosko in jih prodajo rudnikom, sladkornim tvornicam, plavžem in glažutam pa pekarnam v Parizu.

Otročiči spe v nezdravih, tesnih luknjah, štiri v eni postelji. Ob 3. uri zjutraj že prično delati. Peči morajo v pariških pekarnah lahke oblate, ki jih nato po cestah in po gostilnah prodajajo. Dobe kos kruha in 40 centimov (vinarjev), da se prežive in prodajajo oblate ob delavnikih do 9. ure zvečer, ob nedeljah do 12. ure ponoči, 14. julija pa celo noč. Gorje mu, ki ne pri-nese domov ob delavnikih 4-50 frankov, ob nedeljah pa 10 frankov.

Trije mali dečki so bili sprejeti v fonografski tvornici. Delo ni bilo pretežko, a vsak dan so morali 28 km peš prehoditi. Veseli so bili, ko so jim naznanili, da prideta v glažuto in da bodo tik delavnice stanovali. A to delo je bilo strašno. Če so se pritoževali, so jih pretepali.

Neka deklica, ki je bila odpuščena, je morala osem noči prenočiti v trdnjavskih jarkih!

Socialno zavarovanje v Belgiji.

V najbolj industrijski državi Belgiji je bilo do zadnjega časa zavarovanje glede na bolezn in starost prepuščeno prosti volji. Delavec, ki se hoče zavarovati, se more v Belgiji le pri velikih zasebnih zavarovalnicah zavarovati. Država je sicer ustanovila splošno penzijsko blagajno za stare delavce, ki iz nje znatne podpore dobivajo, a pristop je tudi tu prost. Ta blagajna šteje zdaj do 700.000 članov. Prisilno zavarovanje v Belgiji je le glede na nezgode uvedeno, a zavarovani niso vsi industrijski in obrtni delavci. Le nekatere

delovrše morajo svoje delavce za slučaj nezgod zavarovati.

Tudi glede na zavarovalno vsoto vlada v Belgiji največja svoboda. Sam lahko vsak določi, če se hoče in kako visoko da se hoče zavarovati. Skrbno so se ogibali, da bi kaj določili, kar delavcu le škoduje. Saj je znano, da smo ljudje lahkomišljeni in da, kadar smo zdravi in mladi, na starost ne pomislimo. V tem oziru je delavec v Nemčiji na boljšem, ker vé, da kar mora, tudi plača.

V Belgiji nameravajo dosedanja način izpremeniti. Vlada je izdelala zakonski načrt, po katerem naj se prisilno zavarovanje tudi za slučaj bolezni in starosti uvede. Postava se opira na nemški zgled. Zavarovane naj bi bile vse tiste osebe, ki so proti plači zaposlene v industriji, obrti, trgovini ali v poljedelstvu, ne glede na spol, do 2400 frankov letnega zaslužka. Po državi zaposleni delavci, domači delavci in nekatere druge delovske skupine niso podvržene prisilnemu zavarovanju.

Zavarovalni prispevki se do 65. leta plačujejo, nakar se starostne podpore izplačujejo.

Sodijo, da bodo zavarovali 1.800.000 oseb, država bo približno 14.500.000 fr. na leto prispevala.

Zadružnik.

Zadruga za ženske domove se je lansko jesen ustanovila v Berolinu. Zadruga bo od društva za uradniška stanovanja počasi nakupila dva orala zemljišč v Neu - Babelsbergu - Nova-vesi in zgradila nevelike stanovanjske hiše za samostojne ženske, vdove itd. Prva hiša se že gradi; imela bo dve stanovanji po tri sobe (cena s kurjavo vred 600 mark na leto), dve stanovanji po dve sobi (400 mark) in dve stanovanji po 1 sobo (200 mark). Vsako stanovanje bo popolnoma zase in bo imelo razen sob in kuhinje svoj hodnik, stranišče in lodžo; večja stanovanja tudi lastno kopalnico. Delnice zadruge so po 200 mark.

Med brati in sestrami.

Nagrade za dolgo službo. Ravnateljstvo Kranjske hranilnice je dovolilo letos znesek 300 K, ki naj bi se porabil za obdaritev 60 dolgo službečih poslov z nagradami v gotovini po 50 kron. Pravico do teh nagrad imajo službeče osebe moškega in ženskega spola, ki pripadajo poselskemu stanu v zmislu poselskega reda, ki so najmanj neprenehoma služile pri eni in isti rodbini in ki so že najmanj tri leta vlagatelj tega zavoda. Tisti, ki prosijo za kako tako nagrado, morajo nepretrgano službeno dobo dokazati s poselsko knjžico ali z izpričevalom svojega službodajalca ali na kak drug verodostojen način (na primer s potrdilom župnijskega ali občinskega urada). — V preteklem letu je prosilo za nagrado 139 poslov. Od teh je izkazalo nepretrgano službeno dobo 15 do 20 let 74, 21 do 25 let 34, 26 do 30 let, 17 do 31, do 35 let 10 prosilcev, 36 do 40 let 3 prosilci in več nego 40 let en prosilec. Te številke nam kažejo, da je na Kranjskem še precej poslov, ki razmeroma dolgo vrsto let v zvesti službi vztrajajo pri enem in istem gospodarju in da si tudi gospodarji in gospodinje prizadevajo, vzgajati si vdane posle, ki se jim more zaupati, ki pa tudi v starosti najdejo oporo pri rodbini službodajalčevi.

Premog na Notranjskem. Iz Blok pišejo: Neki tukajšnji posestnik je zasledil v Županščku, med Blokami in loško dolino ležečem hribu, premog. V Kočevju, kamor so ga bili nesli kazat, so rekli, da je dober, nekateri trdijo celo, da bo morda celo prav dobre kakovosti. Pri nas zdaj vse o tem govori. Obetamo si novih dohodkov, ki smo jih potrebni kakor slepec pogleda.

Z lastnimi močmi.

Mednarodna zveza za omejitve brezposelnosti. Letos od 3. do 7. septembra zboruje v Gentu prvič leta 1910 ustanovljena mednarodna zveza za omejitve brezposelnosti, ki šteje zdaj že nad 600 članov. Konferenca se bo pečala tudi z vprašanjem izseljevanja in brezposelnosti, o javnih delih in o zavarovanju glede na brezposelnost.

Krščanska strokovna zveza kovinarjev v Nemčiji je štela leta 1912. 14.380 moških, 1654 ženskih in 1654 mladoletnih članov. Dohodkov je bilo 1.234.935 mark 78 fenigov; izdatkov pa 427.224 mark 16 fenigov. Popotne podpore so izdali 7050 mark 87 fenigov, preseljevalne 9851 mark 52 fenigov, bolniške 182.341 mark 28 fenigov, brezposelne 35.716 mark 27 fenigov, stavkarske 173.369 mark 58 fen., masreglo-

vanim 4942 mark 8 fen., posmrtnine 5273 mark 75 fen., za pravno varstvo 4980 mark 49 fen., vsojako 855 mark in izredne podpore 2843 mark 52 fenigov. Premoženje se je pomnožilo za 281.425 mark 26 fenigov in znaša okroglo 1.328.000 mark.

Krvoses kapitalizem.

Predilnica v Ajdovščini. V Ajdovščini je predilnica, ki je po več desetletjih samostojnega obratovanja prešla v trust avstrijskih predilnic, kate-rega sinancira »Boden - Credit - Anstalt«. Delnice je pokupil vse trust s svojimi trdnimi bankami, vsled česar postanejo občni zbori delničarjev interna zadeva trusta, kar se je že pokazalo pri letošnjem občnem zboru minuli ponedeljek.

Krvavi boji v tvornici. V Voljsu v Rusiji so se med delovodjo in delavci neke predilnice pri izplačevanju pojavile difference. Delovodje so se z delavci spopadli do krvi; dve osebi sta ustreljeni, štiri nevarno ranjene. Veliko oseb so aretirali.

1720 milijonov kron izda vsako leto avstrijsko prebivalstvo za alkohol. Izpije se vsako leto 20 milijonov hektolitrov piva, vrednega 600 milijonov kron, 340 milijonov šnopsa, za 10 milijonov boljšega šnopsa in šampanjca, in za 750 milijonov vina. Za meso se izda vsako leto 1000 milijonov kron.

190 železniških voz zgorelo je na postaji Kaba; zgorelo 170 voz pšenice, 20 voz rži in veliko koruze. Škode je nad pol milijona kron.

Požar v rudniku. Iz Duisburga se poroča, da je v rudniku Nemški cesar nastal požar. Zadušilo se je 16 rudarjev.

Izseljeniška postava. Poslanec profesor Halban je izdelal poročilo o temeljnih načelih izseljeniške postave. V poročilu naglašja, da zasleduj nameravana postava obrambne in kontrolne namene in predlaga zakonito ureditev navodil izseljencem. Vlada naj dofoči poročevalca strokovnjaka, ki poročaj o delavskih trgih. Informacije se morajo objaviti. Individualno posredovanje je zvezano s koncesijo. Napačne informacije se kaznujejo z denarnimi globami do 1000 kron, namenoma napačne informacije pa z zaporom do treh mesecev. V vladnih krogih menijo, da bo predloga sredi junija brez izprememb (?) sprejeta. Kakor se čuje, skljuje vlada po sprejetju postave konferenco izseljeniških podjetnikov.

Okno v svet.

Srečno mesto. Bavarsko mesto Klingenberg je tako dobro upravljeno, da meščani nobenih davkov ne plačajo, marveč dobi vsak meščan še vsako leto iz mestne blagajne 300 mark. Mesto ima namreč rudnik, ki tako dobro nese, da meščani nobenih občinskih doklad ne plačajo. Kdor hoče v Klin-

genbergu postati meščan, mora dve leti stalno v mestu bivati in 1500 mark v mestni blagajni vplačati. Po nadaljnjih petih letih dobi vsako leto iz mestne blagajne 300 mark.

Stroški ene same železniške nesreče. Stroški velike železniške nesreče pri Mühlhamu na Badenskem, ob kateri je 14 oseb življenje izgubilo, stanejo železniško upravo 1.250.000 mark, odškodnine same so plačali 1 milijon mark.

Splošno stavko v Belgiji je iz političnih razlogov proglasilo socialno-demokratsko stankarsko vodstvo. Krščanska strokovna društva, ki štejejo 100.000 članov, se splošne stavke ne udeležujejo.

Nečuvstva korupcija v nemški vojni upravi. Nemški vojni minister je imel te dni strašno slab dan. Kako Nemci kriče in sramote Ruse, če kje kak intendant kakšno nerednost napravi; mislil bi si človek, da se zato v nemški vojni upravi glede na poštenost vse čisto suho zlato. A v nemškem državnem zboru je posl. Liebknecht razkril gorostasne stvari o korupciji vojne uprave v Nemčiji. Očital je, da muni-cijske tvornice pokupujejo uradništvo. Nemškim tvornicam, ki izdelujejo municijo in orožje, je očital, da so francoskim listom, osobito »Figaru«, same preskrbele članke proti Nemčiji, da razburijo javno mnenje in da dobe naročila. Znani tvrdki Krupp je očital, da njeni agentje sistematično podkupujejo vojaške uradnike in celo vojaške oblasti zato, da dobi tvrdka naročila in da izve, kaj da konkurenčne tvrdke oferirajo. Rekel je, da kar trdi, tudi lahko dokaže in da je že ves material pred tedni vojnemu ministru predložil. Vojni minister je izjavil, da njega nikaka krivda ne zadene, da je takoj preiskavo uvedel in da je več oseb v Essenu v preiskavi, ki se je že zaključila in dokazala, da je res, kar Liebknecht trdi. Ko je Liebknecht šibal nemško vojno upravo, so bili poslanci nemškega državnega zbora umljivo zelo razburjeni in so nestrpno pričakovali, kaj da vojni minister odgovori, ki je mirno in pozorno poslušal Liebknechta. Vse je pričakovalo, da bo prusko - odurno zavrnil klevetnika »čiste slavne nemške armade, a kako so bili presenečeni, ko je ponižno odgovoril Liebknechtu, da je »pretiraval«. Dolgi obrabi nemških poslancev so dokazali, kako da jih je ministrov odgovor poparil, ker je odgovor bistvo Liebknechtovih izvajanj potrdil. Take blamaže, kakor zadnjič, prusko nemška armada niti pri Jeni ni doživela!

Za zabavo.

Iz dekliške šole. Nadzornik vpraša neko učenko: »Povejte, gospica, kako učinkujeta gorkota in mrz?« — Učenka: »Gorkota stvari razteguje, mrz jih pa skrči.« — Nadzornik: »Prav, a povejte mi še zgled?« — Učenka dolgo

premišlja, nato pa odgovori: »Poleti, ko je vroče, so dnevi dolgi, pozimi pa, ko je mrz, so kratki!«

Vsakemu svoje. Kmet je potegnil nekega samomorilca živega iz vode. Čez nekaj časa je pa hladnokrvno gledal, ko se je ta obesil. Pri sodniji so ga vprašali, zakaj da ga ni odrezal. Mož pa odgovori: »Mislil sem, da se je zato obesil, da se posuši, ker je bil ves moker.«

Nov pozdrav. Učitelj uči učence, da ga morajo pozdraviti, ko pride v šolo, s pozdravom: »Dober dan!« in ko šolo zapusti, s pozdravom: »Z Bogom!« Ko gre nekega dne učitelj iz šole, je vse tiho. Učitelj se zato vrne in nekega učenca vpraša: »Kaj bi morali reči, ko grem vun?« Učenec dolgo premišluje in končno reče: »Hvala Bogu!«

Iz šole. Učenec pride prepozno v šolo. Učitelj ga ostro posvari, a malič odgovori: »Tatu so lovili, mati mi je pa ukazala, da izvem, če ne love očeta!«

Izdajatelj in odgovorni urednik **Miha Moškerc.**
Tisk Katoliške Tiskarne.

"ZENIT"

Tovarne za asbestškrilj "ZENIT"
družba z om. zav. **Mor. Žumberk**
dobavljajo najboljši in najcenejši
krovski material
Zastopnik: **ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73**

A. ŽIBERT, Ljubljana
Prešernova ulica
priporoča svojo
**veliko zalogo čevljev do-
mačega izdelka**

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 13.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven
spadajočih potrebščin.
F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izbor vazenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavrtno, volne, bombaža, sukanca itd.
Predtiskanje in vezanje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Pozor, slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini
Janko Češnik
(Pri Češniku) **LJUBLJANA**
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejšo blago za ženska in moška oblačila.
Postrežba poštena in zanesljiva.

Zagrebski
Franck
kot tovarniško znamko
priporočujemo kot priznana **najboljši** pridatek za kavo!

§ 11. Kdor ravna zoper predpise §§ 4., zadnji odstavek, 9. in 10. tega zakona ali na podstavi § 9. tega zakona izdane ukaze, njega naj politično oblastvo prve instance kaznuje v denarju do 200 K ali z zaporom do 14 dni.

§ 12. K prostoru, v katere smejo po § 3. zakona o živežu hoditi postavljeni nadzorni organi, da odpravijo pristoječa jim uradna dejanja, oziroma v katerih je po § 4. zakona o živežu opraviti preglede, spadajo tudi kleti in drugi prostori, ki služijo za napravlanje, shranjevanje ali na prodaj ponujanje vina ali vinskega mošta, namenjenega za prodajo.

Nadzorni organi imajo pravico v te prostore stopiti zunaj ponočnega časa in, če vse kaže, da se dela ponoči, tudi v tem času, da izvršujejo ta zakon.

§ 13. Za izvrševanje in nadzorovanje v tem zakonu obseženih predpisov je v kletih in drugih obrtvalnih in skladnih prostorih vseh tistih, ki se bavijo s prometom vina in vinskega mošta (proizvodnikov, trgovcev, krčmarjev, vinotočnikov itd.) zdaj pa zdaj uradno ogledavati.

Da vrše to kontrolo, naj se, potem ko se je dobilo mnenje dotičnega deželnega zbora, postavijo posebno strokovno izobraženi, zapriseženi, državni kletni nadzorniki. V vsaki izmed kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru, je postaviti enega takega kletnega nadzornika; a lahko se tudi v kaki izmed teh kraljevin in dežel, kakor kažejo razmere, postavi več nadzornikov ali pa tudi za več dežel samo en tak nadzornik. Ti kletni nadzorniki so podrejeni političnemu deželnemu oblastvu in na najvišji instanci poljedelskemu ministrstvu.

Kletne nadzornike je z njih uradno prisego zavezati, da hranijo v tajnosti opravilne in obratne razmere, za katere izvedo, s pridržkom naznanila kakih protizakonitosti; sosebno morajo v najstrožji tajnosti hraniti, kar so jim proizvodniki in podjetniki za tajno proglasili o tehničnih uredbah, načinih postopanja in kakih posebnosti v obratu.

Kako opravljati kontrolo in preglede, in katere pravice imajo gori imenovani kontrolni organi, o tem naj se zmislooma primerno uporabljajo določila zakona o živežu.

§ 14. V tem ukazu za vino in vinski mošt ukrenjena določila se uporabljajo tudi za vinsko drozgo.

§ 15. Ta zakon dobi moč tri mesece potem, ko se je raglasil. Hkrati se razveljavi zakon z dne 21. junija 1880. leta (drž. zak. št. 120) o nareji in prodaji vinu podobnih pijač.

Vino iz sadja, jagod in slada in pa medica se ne štejejo za vino v smislu tega zakona. Prav tako farmacevtični izdelki, katere ministrstvo za notranje stvari kakor vrhovno zdravstveno oblastvo proglasi za zdravilna vina, ne spadajo pod določila tega zakona.

§ 3. Za ponarejo (popačenje) vina ali vinskega mošta se ne smatrajo:

- v umnem kletarstvu pripoznani načini ravnanja z vinom — tudi to, kar dela trpežno vino in mošt in kar popravi boljše mošte in vina — in to tudi tedaj, če pride po uporabi teh pomočkov nekaj malega zdravju neškodljivih tvarin in ne nad en prostorninski odstotek alkohola v vino ali mošt; sem spada posebno lepšanje (čiščenje) z mehnično delujočimi lepšali, potem žveplanje, prevrevanje, osvežanje z ogljikovo kislino in razbarvanje s čiščenimi živalskim ali rastlinskim ogljem;
- pomešanje vina z vinom in pa z vinskim moštom;
- razkisanje s čistim oborjenim ogljikokislino apnom;
- o popravu obolelih vin in vinskih moštov pridevek sreševine ne nad 1 gram na liter in natrijosulfira ne nad pet gramov na hektoliter;
- pobarvanje vina s svežimi tropinami od rdečega (črnega) vina ali s pridevkom karamela.

Vlada je poblaščen, poslušavši strokovne korporacije (vinarska ali kmetijska društva, kletarstvene zadruge itd.) ukazoma dovoliti še druge načine ravnanja in pridevke ter izpremeniti v točki d) povedane količinske meje.

Ta ukaz kakor vsako izpremembo njegovo je z razpisom priobčiti državnemu zboru.

§ 4. Določila § 3. tega zakona se uporabljajo tudi na pomešana vina, to so sladka (desertna) in penasta vina, kakor tudi na vonjava in začinjena vina.

Pri napravi sladkih (desertnih) vin se sme razen tega uporabljati tehnično čisti trstni in repni cukar (potrošni cukar), rozine ali korinte in pridevek alkohola, tolik, da proizvod nima več kakor 22½ prostorninskega odstotka alkohola v sebi.

Pri napravi vonjav in začinjenih vin se smejo poleg pridevkov, navedenih v odstavku 2., uporabljati tudi taki, ki so potrebni, da se doseže nameravani okus.

Pri proizvodnji penastih vin so dovoljeni tisti v umni nareji penastih vin običajni, po § 6. tega zakona sicer nepripustni načini ravnanja in zdravju ne škodljivi pridevki, kateri so potrebni, da se dobi ustrežna kislina in »buket«.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

prporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Sladni čaj-zajtrk!

Kri! 50% prihranka in okusen zajtrk, južna dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakaa, sladke kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
mleka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkoczyjev sladni čaj ima ime Sladni in
Moč! je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin.
Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarnar Trnkoczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karnar Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109.
Zdravje! Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4.
V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.
Priljubljen zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči tukaj navedenih tvrdk
Trnkoczyjevih, istotako ugodne sodbu zaupanja vredn. h oseb.

Platnik v Ameriko
Kotni, kotni, kotni, po ceni in
samo 5 dni! iz Hawre v
New-York
francoska prek-
morska družba.
Veljavne vozne liste (Šifarte) za francosko linijo iz
Hawre v New-York in listke za povratek iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni
in brezplačno po-
jasnila daje samo
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetijske posojilnice“

FR. P. ZAJEC, Ljubljana
Stari trg št. 9.
Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne
mornarice, c. kr. domobranec itd.
Največji optični zavod.

Prvi specializirani za očala in
ščipalnice, narejene
strogo natan-
čno po naročilu
in zdravni-
ških pred-
pisih.
Nadalje
prilago-
diti svo-
je veliko
izbiro
strokov-
njaško pravilno izdelanih toplotmerov, zrako-
merov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Busch,
Goerz itd. V a popravila izvršujem v s oji lastni
po najnovejšem sistemu z električnim obratom urejeni delav-
nici in je ogled iste moj cenj. odjemalcem vsak čas dovoljen.
Bogata zaloga najboljših ur, zlatnine in srebrnine. Zadržite cenik.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepilno in slast do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjenju otrok in proti po-
tenju nog, skatlica 50 v.
Ribe olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, skatla 60 v.
Tinktura za želodec, o vajalno in želodec krepilno
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstlen pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

Zdravniško priporočeno zdravilno sredstvo:

BIOGLOBIN

Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.
Odlično krepilno sredstvo za mlade in stare.
V steklenicah po K 3'50 in K 2'— v vsaki
lekarni. — Glavna zaloga za Kranjsko:

Mr. R. Sušnik

lekarna „Pri zlatem jelenu“
Ljubljana, Marijin trg.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

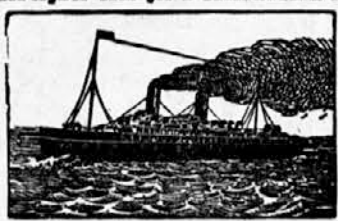
Samo 5 dni!

iz Hawre v

New-York

francoska prek-

morska družba.

Veljavne vozne liste (Šifarte) za francosko linijo iz
Hawre v New-York in listke za povratek iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni
in brezplačno po-
jasnila daje samo
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetijske posojilnice“

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov

Avguſt Dreſe, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporočajo se slavnemu
občinstvu in prečastiti du-
hovščini v naročila na
štedilna ognjišča
in peči

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih ce-
nah. Župnišcem, samosta-
nom in šolam dovoljujem
znaten popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani,

Dunajska cesta 17

prporočajo svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev

= za rodbino in obrt. =

Naiboliša, naisigurneja prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

pritličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadružniki in njene
rezerve po 650.000 kron temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4³/₄ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vloženih 100 kron čistih
obresti 4.75 kron na leto. Za nalaganje
so poštnohranilnične položnice brezplačno
na razpolago. Stanje vlog je bilo koncem
marca 1913 čez 22 milijonov kron.

Načelstvo.

Kdor hoče za prodajo napravljati v tem paragrafu oznamljena
vina, mora to naznaniti političnemu oblastvu prve instance in ozna-
meniti prostore, namenjene za narejanje, shranjevanje in prodaja-
janje.

§ 5. Pridevek tehnično čistega trstnega in repnega cukra (po-
trošnega cukra) k vinu ali vinskemu moštu je dopuščen, izvzemši
v § 4. navedene primere, samo na podstavi dovolila, ki se samo od
primera do primera da posameznim osebam ali ob slabih letinah
celim občinam ali okolišem na kolka prosto prošnjo, ki naj se poda
po dotičnem občinskem zastopu ali strokovni korporaciji (vinarska
ali kmetijska društva, kletarstvene zadruge itd) To dovolilo daje
posameznim osebam, občinam ali okolišu političnega oblastva prve
instance, če pa je dovolilo dati okolišu, ki sega na več političnih
okrajev, politično deželno oblastvo.

Kdor razen primerov § 4. vinu ali vinskemu moštu, namenje-
nemu za prodajo, primeša cukra brez dovolila političnega oblastva,
ali ima na prodaj ali prodaja vino ali vinski mošt, vedoč, da sta
brez oblastvenega dovolila pomešana s cukrom, njega naj politično
oblastvo kaznuje v denarju do 1000 K in z zaporom do enega meseca.

§ 6. Drugi nego po §§ 3. in 4. tega zakona dovoljeni načini rav-
nanja, drugačna mešanja in drugačni pridevki in pa primes cukra,
drugačnega nego je oznamenjen v § 5., odstavek 1., naj se smatrajo
za ponarejo (popačenje) vina (vinskega mošta) v zmislu §§ 11. in 12.
zakona o živežu in so po teh določilih prepovedani.

Sosebno pa nastane popačenje s pridevkom naslednjih tvarin,
v kolikor nimajo mesta v §§ 3. in 4. tega zakona obsežene izjeme,
te so:

Posušeno sadje (rozine, korinte) in pa smokve in rožiči ali druge
cukrovite rastline in rastlinski deli, vse to tudi izvlečemo in pre-
kuhamo, umetne sladkovine, kakor saharin, dulcin i. e., glicerin,
skrobni cukr, nečisti špirit, tamarinde in vsake vrste preparati iz
tamarina, sadjevi mošt in sadjevo vino (sadjevec) vsake vrste, gumi
in druge tvarine, ki povišujejo izvleček, buketne tvarine, esence,
umetne moštove tvarine, ostanki od nareje konjaka, barvila, kisline
in kislinovitih tvarin, raztopljive aluminijeve soli (galun i. e.), ku-
hinjska sol, barijeve, stroncijeve in magnezijeve spojine, mavec,
borova kislina, boraks, salicilova kislina, formaldehid, raztopljive
fluorove spojine in pa zmesi, katere imajo kako teh tvarin v sebi.

§ 7. Za lažljivo oznamenilo v zmislu §§ 11. in 12. zakona o
živežu je posebnost šteti:

1. Oznamenilo vina ali vinskega mošta, kateremu se je pridejal
cukr, za »prirodno (pristno) vino« ali »izvirno vino«, »prirodni mošt«
ali »izvirni mošt« ali kako podobno oznamenilo tako, da utegne zbu-
diti mnenje, da se ni kaj takega pridejalo.

Isto velja za sladka (desertna) vina, razen tega tudi za primer,
da so se v njih narejo uporabljale rozine ali koritne ali pa več nego
en prostorninski odstotek alkohola.

2. Tako oznamenilo vonjav in začinjenih vin, ki jih ne da
spoznati za vonjavo ali začinjeno pijačo.

§ 8. Prepovedano je narejati za prodajo, na prodaj ponujati in
prodajati:

1. Druge nego v § 2., odstavek 2., navedene vinu podobne in
vinovite pijače.

2. Zmesi, katere so po svoji sestavi namenjene za to, da služijo
za pomoček naprave vinu podobnih ali vinovitih pijač.

Kdor ravna zoper to prepoved, kaznuje se zaradi tega prestopka
po § 10. zakona o živežu in uporabljajo se določila §§ 20. do 23. za-
kona o živežu.

Vinovite pijače v zmislu tega zakona so:

- tropinščnica, to je pijača, ki je napravljena z vretjem ali izlu-
ženjem vrelh ali nevrelih vinskih tropin z uporabo vode z dru-
gim ali brez drugega pridevka;
- »podolžen« vino, to je iz vinskega mošta ali vina v uporabo
vode z drugim ali brez drugega pridevka napravljena pijača;
- drožno vino, to je iz droži ali vinske gošče z uporabo vode z dru-
gim ali brez drugega pridevka napravljena pijača;
- zmesi vina z vinovitimi pijačami, z vinom iz sadja, jagod in
slada, z medico ali z vinu podobnimi pijačami.

§ 9. Nareja tropinščnice za lastno domačo porabo (družino,
posle, nameščence) je vezana na dolžnost priznanila pri pristojnem
občinskem ali krajnem predstojništvu s povedbo napravljene mno-
žine.

Posode ali shrambe, v katerih se nareja ali leži tropinščnica,
morajo imeti napis, ki se dobro vidi in daje nedvomno spoznati
vsebine.

Natančnejša določila je izdati ukazoma.

§ 10. Vsak imetnik kletnih ali drugačnih prostorov, v katerih
se nareja vino za prodajo, obdeluje, na prodaj ponuja ali prodaja,
mora v teh prostorih na kakem v oči bijočem mestu v razločnem
odtisu poodčititi §§ 2. do všteti 14. tega zakona.